

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN

N U M M E R 3 | S E P T. 2 0 0 7 | 1 7 . Å R G A N G

| Nyt regeringsudspil: Lige muligheder | Det nye bibliotek | Koordineret markedsføring af bibliotekerne |

Indhold

NYT FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN
Nr. 3, 2007 • 17. årgang

Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

Telefax
33 73 33 72

Internet
E-post: bs@bs.dk
Hjemmeside: www.bs.dk

Redaktion
Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Tove Marie Rosendal
Lone Hansen
Herluf Hønenberg Pedersen

Grafisk tilrettelæggelse
Stæhr Reklame & Marketing

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1604-6048
Elektronisk ISSN 1604-6056

Foto: Nils Lund Pedersen

Redaktionen er afsluttet 21.9.2007

Publikationen kan også hentes på
Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Biblioteket på dagsordenen	3
Mere larm, tak	4
Nyt regeringsudspil: Lige muligheder	6
Nyt bogudvalg	10
Det ny bibliotek: Biblioteksledermødet den 13.-14. november 2007	12
It-samarbejde betaler sig	14
Automatisk fjernlån gør livet lettere	16
Ny sæson af DR Romanklub	19
Biblioteksafgiften 2007	20
Koordineret markedsføring af bibliotekerne	22
International it-udvikling: Tendenser	24
Brugertilfredshedsundersøgelse af BS's kommunikationsvirksomhed	25
Rapporter	26
Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker 2007	27
Info	28
Internationalt	28
Publikationer	30
Personnyt	31

Fototema

Kulturministeriets hus i Nybrogade 2 blev opført af borgmester Christian Berregaard i 1728. Oprindeligt blev ejendommen opført med tre herskabelige boliger. I et par år husede den en hattefabrik, men ejendommen har fra 1757 og op til 1960'erne været assistenshus, det meste af tiden offentligt pantelåner. I 1962 blev huset overtaget af centraladministrationen.

Fotografierne fra huset viser: Kulturministerens forkontor, der blev ombygget og nyindrettet i 2004 af designerne Louise Campbell og Marianne Britt Jørgensen. Hovedtrappen med de fine træudskæringer. Den store mødesal samt mødelokalet Pilastrerummet, der begge er udstyret med malerier af Richard Mortensen, møbler af Hans J. Wegner og hans datter Marianne Wegner Sørensen samt tekstiler af Kim Naver.

Biblioteket på dagsordenen

I sommerens løb har der været en del pressemæssig fokus på folkebibliotekerne, og især filiallukninger.

Politiken satte filiallukninger på forsiden og fulgte op med debat og en leder. *Politiken* ser ganske rigtigt filiallukninger som et led i den centralisering, der har fundet sted gennem flere årtier i Danmark, og selvfølgelig også størstedelen af den øvrige verden. Og for bibliotekerne gælder det forhold "at med computeren og internettet har alle fået adgang til verdens største og forunderligste bibliotek" – uden at dette erstatter behovet for fysiske biblioteker. Derfor bør diskussionen om filiallukninger bare være et skridt på vejen i planlægningen af fremtidens bibliotek. Sommeren bragte også en interessant analyse, idet e-magasinet *Søndag aften* på grundlag af Biblioteksstyrelsens statistik kunne påvise, at der er stigning i biblioteksbenyttelsen i de kommuner, hvor der er foretaget bibliotekslukninger, mens der er en faldende tendens i de kommuner, hvor der ikke er foretaget filiallukninger. Forholdet giver kun mening, hvis vi ser filiallukninger som en indikator på en offensiv bibliotekspolitik. Forstået på den måde, at filiallukninger er en del af prioriteringer og satsninger i en nyudvikling. Det er de desværre ikke altid.

På den netop afholdte IFLA-konference var det traditionelle biblioteks krise et til-

bagevendende tema. Sammenfattende kan man sige, at der generelt foreslås en række løsninger, der er meget tætte også på den danske biblioteksstrategi. Bibliotekerne må redefinere deres roller, udvikle nye ydelser, udvide åbningstiden, forbedre bygninger og forny indretning samt intensivere markedsføringen. De interessante spørgsmål er: Hvordan? Hvilke nye ydelser? Og hvilke kompetencer kræver de? Også her er der et mantra: Nye ydelser skabes ved 'brugerdreven innovation', det vil sige, at ydelserne tager udgangspunkt i brugernes konkrete behov.

IFLA-konferencen præsenterede interessante konkrete tiltag på udviklingsområder, hvor det handler om både udnyttelse af viden og nye former for adgang til viden. Et bibliotek i et landområde i Kina hjælper for eksempel de lokale bønder med nye gødningsprogrammer, i Bangladesh's deltaer giver sejlene biblioteker computeradgang ved hjælp af solcelleenergi. Samme teknologi kan i områder uden elektrisk lys bruges til at indrette oplyste lektielæsningsstelte, hvor børn og unge kan læse lektier om aftenen. Det er interessant og bemærkelsesværdigt, at der på den session, hvor disse tiltag blev præsenteret, også var en præsentation af Århus Kommunes 'community center' i Gellerup. Rolf Hapel præsenterede denne model som en model for fremtidens bibliotek. Opskriften er i princippet den samme: Biblioteket skal involvere sig i dagliglivets problemer og i udvikling af samfundet lokalt.

I alle eksemplerne løser bibliotekerne stadig de traditionelle opgaver, men får ny vitalitet og betydning ved at introducere nye ydelser, der gør en forskel for borgerne og er med til at sætte dagsordenen. Meget apropos har den nye præsident for IFLA (2007-2009), Claudia Lux, der er stadsbibliotekar i Berlin, formuleret et overordnet mål for sin toårige præsidentperiode: Libraries on the agenda. Hendes begrundelse er, at bibliotekerne i alt for høj grad ikke er på dagsordenen, hverken hos politikerne eller borgerne, og at biblioteket ikke indtænkes i forbindelse med byplanlægning, integrationsindsatser, sundhed etc. Det er endvidere hendes bud, at hvis bibliotekerne skal på dagsordenen, må vi biblioteksfolk skabe de billeder af det ny bibliotek, der kan gøre en forskel.

Vender vi tilbage til den danske filialdiskussion, er det gode, at bibliotekerne synes at være på vej til at komme på dagsordenen. Men der er mindst to faldgruber. Den ene er blot at se filiallukninger som et angreb på biblioteksvæsenet, den anden er den modsatte: At tro at filiallukninger i sig selv er en løsning. Hvad det drejer sig om er at have en udviklingsplan for biblioteket, der er så konkret, at både biblioteket selv, politikerne og borgerne kan se 'det ny bibliotek' som et helt nødvendigt sted også i videnssamfundet.

Og så er det helt afgørende, at bibliotekspersonalet kan optræde overbevisende som ambassadører for dette 'ny bibliotek'.

Mere larm, tak

Portræt: Pernille Drost, Bibliotekarforbundet

Ros og ris fra bibliotekarernes formand: Bibliotekerne og bibliotekerne er gode nok - men de skal blive bedre til at markedsføre sig selv og til at gå i dialog med brugerne.

Folkebibliotekerne og bibliotekerne kan sagtens matche kravene til fremtidens biblioteksbejning - men de går alt for stille med dørene.

Folkebibliotekerne skal blive bedre til at profilere sig, og bibliotekerne skal blive bedre til at kommunikere med brugerne. Det mener formanden for Bibliotekarforbundet, Pernille Drost.

“Bibliotekerne er en serviceinstitution, og det skal vi være mere stolte af. Vi trænger til at lære, at man godt må prale, og at man godt må slå ud med arme,“ siger hun.

Hvad er det, dine medlemmer er særligt gode til?

“Vores kernekompetence er formidling og brugerorientering, men vi kan meget forskelligt. En læge er ikke bare en læge – man er børnelæge, knæspecialist eller noget helt tredje. Sådan er det også med bibliotekarer. Vi er også specialister alt efter, hvad vi har haft fokus på i vores uddannelse. Jeg kunne godt tænke mig, at man fik frigjort bibliotekartitlen fra at være en uddannelsestitel til at være en funktionstitel”.

Du siger formidling, men er bibliotekerne nu også dygtige nok til at formidle?

“Vi har ikke godt nok fat i, hvordan vi kommunikerer med brugerne. Vi har en virkelig god uddannelse på Danmarks Biblioteksskole, men der er ingen fag i nonverbal kommunikation, som jo er afgørende for at få tag i brugerne. Det er et stort savn. Og derfor er det også vigtigt at kompetenceudanne sig på formidlingsdelen. Vi skal simpelthen lære at være mere opsøgende”.

Hvordan ser du fremtidens bibliotekar?

Hvis man ønsker at blive bibliotekar for kun at have med bøger at gøre, så er man

for afgrænset. Det kommer man altså ikke så langt med længere. Fremtidens bibliotekar arbejder ikke nødvendigvis på et offentligt bibliotek. Allerede nu går over 50 % af kandidaterne fra Biblioteksskolen ud til andre typer af stillinger. Vi har for eksempel et stigende arbejdsområde inden for de bløde it-områder. Her kommer bibliotekaren ind i mellemfasen. På bibliotekaruddannelsen lærer vi om tekniske formidlingsværktøjer og om formidling på forskellige niveauer i forhold til it. Vi har en metodisk tilgang, som tager udgangspunkt i brugerens behov. Derfor kan vi kan integrere, afdække brugerbehov og være informationsarkitekter. Vi sidder mellem maskinrummet og projektstyringen.”

Og hvad bliver jeres opgave på fremtidens bibliotek?

“Det er teknologien, der styrer den faglige udvikling. For mig er spørgsmålet ikke, om man ønsker it eller ej. Hvis man ikke har nysgerrigheden med sig, så må man lære at være nysgerrig. Der er ikke noget enten-eller. Men her skal vi passe på, at vi ikke gør de unge bibliotekarer til frontløbere. Der skal kompetenceudvikling til, og hele personalet skal være med på den.

Vi skal have mere respekt omkring det digitale møde. Især når det gælder mødet med vores unge brugere. For dem er det ikke så afgørende, om de er i det fysiske rum. De synes, de snakker med dig, når de f.eks. sender en SMS. Derfor er det nødvendigt, at vi redefinerer mødet med brugerne, og at vi får lært brugernes sprog. Det er en udfordring, ikke bare for

bibliotekerne og bibliotekarerne, men for alle. Vi er simpelthen nødt til at bruge de samme redskaber som de unge. Og så skal vi tænke over, hvordan vi opfører os over for dem – ingen har lyst til at møde far og mor på biblioteket”.

Et af omdrejningspunkterne i Biblioteksstyrelsens strategi er, at bibliotekarerne skal ud af huset. Hvad mener du om det?

“Jeg er helt enig i, at vi skal lave opsøgende arbejde. Biblioteket skal ud til folk, og det sker jo allerede. Brønderslev er et godt eksempel – her kan man bestille en bogbus. Og vi har Mjølnerparken i København, hvor bibliotekarerne kommer ud til familierne med en bogpakke. Men det problematiske er, at det netop er på det opsøgende arbejde, kommunerne vælger at spare.

Biblioteksstyrelsens strategi taler også om, at biblioteksrummet skal bruges mere aktivt?

“Jeg tror, vi bliver nødt til at lukke noget mere støj ind på bibliotekerne. Hvorfor er der for eksempel ikke musik på musikbiblioteket?

Fremtidens bibliotek skal være dialogbaseret og oplevelsesbaseret. På biblioteket i Lyngby har man lørdagsbrunch i åbningstiden. Det er med til at gøre bibliotekerne og materialerne levende. Lad det støje noget mere!

I dag er biblioteket også et værested. Og for os bibliotekarer er opgaven ikke klarparat-svar længere. Vi skal være mere procesorienterede og huske på, at folk ikke er tilfredse med et nej. Tidligere var brugerne mere autoritetstro. I dag er grænserne mere flydende. Hvis bibliote-

ket ikke har en bestemt bog hjemme, så går man bare et andet sted hen og køber den i stedet for”.

Hvordan er så dine visioner for fremtidens bibliotek?

“Jeg mener, at fusionen af det kulturelle og det digitale Danmark er en opgave, som bibliotekerne skal varetage. Fremover bliver der behov for kulturelle oplevelsesrum. Bibliotekerne tilbyder allerede i dag en kulturel opdragelse, som man sagtens kunne rendyrke endnu mere. Jeg savner i det hele taget et kulturelt fokus i strategiarbejdet. Biblioteksstyrelsen fokuserer på bibliotekets rolle i vidensamfundet, men ude i kommunerne tænker man altså ikke på vidensamfundet. Her er biblioteket en del af en bred kulturdagsorden, og vi skal italesætte, hvad netop bibliotekerne står for.

I en privat organisation er merværdi et af de parametre, man måler på. Det er de samme arbejdsvilkår, bibliotekerne har. Vi er på den måde et servicefag, og vi er nødt til at gøre opmærksom på os selv.”

Altså larme noget mere?

“Ja. Vi er rasende gode til at produktudvikle nye ydelser til brugerne. Vi har masser af gode produkter, som borgerne ikke kender til. For eksempel er der desværre mange, der ikke ved, at bibliotek.dk er produceret af bibliotekerne – eller at bibliotek.dk overhovedet eksisterer. Men hver gang, vi udvikler et nyt produkt, skal der stå i toppen, at dette er lavet af dit bibliotek. Vi skal være mere stolte af os selv. Det skal være vores overlevelse. Bibliotekerne kæmper med at være mindre værd end andre kulturtil-

bud. Jeg kalder bibliotekerne for hverdagskultur, for biblioteket er noget, man kan klare på en regnvejrsdag, mens du f.eks. tager pænt tøj på og planlægger det i god tid, når du skal i teateret. Bibliotekerne er nødt til at vise, at vi er lige så spektakulære som teatrene. Ellers ender vi lidt længere nede i hierarkiet.”

Hvad er det, bibliotekerne skal være stolte af?

“Et godt eksempel er vores kørselsordning, som er enestående. Vi skal være stolte af, at bibliotekerne blev fremhævet, da man i sin tid planlagde strukturreformen – fordi vi har et sammenhængende biblioteksvæsen, og fordi bibliotekerne er gode til at arbejde sammen på tværs.

Vi skal være stolte af vores materialelogistik, som er imponerende, også i forhold til de andre nordiske lande.

Vi skal være stolte af vores bibliotekstilbud. Vi er her fra vugge til grav – det er da fantastisk. Bibliotekerne gør en forskel, og det synes jeg, vi skal blive bedre til at fortælle”.

Nyt regeringsudspil: Lige muligheder

Regeringen har lanceret et nyt udspil med en lang række initiativer, der for alvor skal gøre en indsats for børn og unge, som har fået en skæv start på livet. Udspillet retter sig også mod forældrene, og målet er, at udsatte børn og unge bliver i stand til på lige fod med andre at udnytte samfundets muligheder og skabe sig en god tilværelse med ansvar for deres eget liv. Handlingsprogrammet omfatter i alt 18 nye forslag, og Biblioteksstyrelsen tegner sig for to af dem.

Lige muligheder er en del af regeringens langsigtede indsats for at bekæmpe negativ social arv.

Undervisningsministeriet, Familienministeriet, Kulturministeriet, Integrationsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Indenrigs- og sundhedsministeriet, Økonomi- og erhvervsministeriet, Finansministeriet samt Socialministeriet står bag initiativet, der blev lanceret i september 2007.

Kulturministeriets bidrag er udarbejdet af Biblioteksstyrelsen og handler om Bogstartprogrammer og Medborgercentre (community centre). Regeringen vil søge at få det økonomiske grundlag på plads i efterårets forhandlinger med partierne bag satspuljeforliget fra 2003.

Biblioteket er uden sammenligning den danske kulturinstitution, som flest borgere stifter bekendtskab med, og danske folkebiblioteker har siden deres spæde start spillet en rolle for den sociale integration og bevægelighed i samfundet. Det skyldes ikke mindst, at bibliotekerne er offentlige fristeder, som er åbne og gratis for alle uden krav om modydelse. Biblioteker i socialt udsatte områder kan gennem deres tilbud være med til at give den enkelte borger bedre kompetencer og muligheder for at klare sig godt i samfundet.

Danmark har et af de bedste velfærdssystemer i verden med en lang række gratis serviceydelser til alle borgere inden for blandt andet uddannelse og sundhed. Og vi har en stærk økonomi og lav ledighed. Alligevel er der nogle grupper i det

danske samfund, som har vanskeligt ved at klare sig på linje med andre. De falder uden for uddannelsessystemet, deltager ikke på arbejdsmarkedet og har ikke de fornødne personlige, sociale og kulturelle forudsætninger for at skabe sig et godt liv.

Forskelle i livschancer grundlægges tidligt i barndommen blandt andet som følge af forskelle i hjemmebaggrund. Hvor forskelle i livschancer tidligere i høj grad handlede om manglende adgang til uddannelse for alle og meget ulige økonomiske betingelser, har forskelle i livschancer i dag andre årsager, herunder at mangel på personlige ressourcer og kulturel kapital videreføres fra forældre til børn. Personlige ressourcer handler blandt andet om at kunne begå sig socialt, kommunikere med andre, træffe beslutninger og tage ansvar for sig selv og sin familie.

Regeringen ønsker med udspillet at afsætte 600 mio. kr. fra satspuljen til de 18 nye initiativer over en fireårig periode, fordelt på tre hovedindsatsområder:

Børn: Der skal sættes tidligere ind over for socialt svage børn, så de i tide får den hjælp og støtte, de har brug for. Samtidig skal der være fokus på faglighed og tidlig læring, så børnene sikres en god skolegang og et godt afsæt til at tage en uddannelse.

Unge: Flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Indsatsen for at fastholde de unge på uddannelsesinstitutionerne skal styrkes, og der skal sættes ind over for de sociale problemer, der ud-

gør en barriere for at gennemføre et uddannelsesforløb.

Forældre: Nogle forældre skal støttes i at kunne varetage deres ansvar som forældre. De skal forstå deres opgave og have de værktøjer, der skal til for at løse opgaven.

Bogstartprogrammer

I regeringens udspil er tidlig indsats over for udsatte børn prioriteret med fokus på blandt andet faglighed og tidlig læring. En af de vigtigste forudsætninger for at kunne klare sig som borger i samfundet i almindelighed er tilstrækkelige sprogfærdigheder. På det område har Læselyst-kampagnen, der startede i 2003, spillet en stor rolle for fornyelse af de lokale tilbud på skoler, dagtilbud og i biblioteker overalt i landet.

Et nyt initiativ i regeringens udspil skal styrke børns sprogudvikling. Der er tale om et bogstartprogram, hvor børn fire gange inden de fylder seks år får en gratis, alderstilpasset bogpakke. Det er en systematisk metode til at sikre, at børn er i en god sproglig udvikling ved skolestart og dermed får en vellykket læsestart. I tilknytning til bogpakkerne kan bibliotekerne tilbyde en række aktiviteter, supplerende materialer og oplysning til forældrene om børns sprog og læsning. Bogstartprogrammet er led i en helhedsorienteret indsats, der kan koordineres fra biblioteket i tæt samarbejde med kommunens dagtilbud samt social- og sundhedspersonale.

Den primære målgruppe er familier med svage traditioner for læsning i hjemmet

og forældre, som har ringe forudsætninger for at læse for deres børn og tale med dem om indholdet. Bogstart har kørt som et nationalt program – *Bookstart* – i England siden 1992. Systematisk følgeforskning og tests kan dokumentere, at Bookstart-børn har væsentligt bedre læsefærdigheder end børn, der ikke er omfattet af programmet. Det samme billede gentager sig ved en opfølgende test senere i indskolingsforløbet.

Undersøgelser viser, at Bookstart bidrager til at bryde negativ social arv og forbedrer udsatte børns livschancer generelt. Programmet har ligeledes vist sig at være en effektiv måde at nå grupper af småbørnsforældre, der er vanskelige at få i tale gennem de traditionelle kanaler. Bookstart-familierne kommer oftere på biblioteket end familier uden for programmet, og de har større lyst til og mod på at læse for deres børn og snakke med dem om indholdet. Endelig køber Bookstart-forældre flere bøger til deres børn.

Læs mere om det engelske Bookstart-program: www.bookstart.co.uk/Press-and-Research/research/research-reviews

Medborgercentre

Gode forældre er nøglen til en god barn-dom, og derfor prioriteres det i udspillet at støtte forældre i at tage ansvar i forbindelse med børnenes udvikling.

Det kan f.eks. finde sted gennem etablering af et antal medborgercentre med lektiecaféer, hvor man understøtter integrationsprocesser og hjælper udsatte børn, unge og deres forældre med at udnytte mulighederne i det danske samfund.

Erfaringer fra blandt andet Gellerup-området i Århus og Vollsmose ved Odense viser, at biblioteker spiller en central rolle i forhold til at skabe kulturelle og sociale samlingspunkter i udsatte boligområder. Biblioteket kan danne rammen om en helhedsorienteret indsats med en lang række tilbud. Der er både mulighed for faglig læring, socialt samvær og rådgivning om f.eks. sundhed, bolig, beskæftigelse og familieforhold. Det er regeringens ønske, at der oprettes flere medborgercentre i udsatte boligområder, hvor børnene og gerne deres forældre kan få hjælp til lektielæsningen. De skal sikre, at tosprogede elever, der ikke får nok støtte hjemmefra, får de nødvendige skolekundskaber. Som supplement til lektiehjælp på stedet ønsker regeringen også at give adgang til online lektiehjælp.

Styrken ved medborgercentre er, at de fysisk befinder sig dér, hvor målgruppen bor, samt at det er åbne tilbud, der ikke fremtræder som et tilbud fra de sociale myndigheder eller får modtageren til at tabe ansigt.

Typiske tilbud kan være:

- Rådgivning i forbindelse med sundhed (tandpleje, graviditet, prævention), børns trivsel og opdragelse og deltagelse i netværk ('Mor og Barn'-projekter). Konkret kan det være en hjælp til at forstå og besvare henvendelser fra dagtilbud, skole og myndigheder
- Rådgivning i forbindelse med jobsøgning, uddannelsesvalg og karriere
- Mentorprægede ordninger til fastholdelse af uddannelsesplads og job

- Computer- og internetkurser, sprogkurser og andre sprogstimulerende aktiviteter
- Biblioteksclubber i form af pigeclubber, computerclubber og 'summer camps', der med udgangspunkt i de unges eksisterende styrker har fokus på især at fremme deres læse- og skrivefærdigheder, give dem et indhold i fritiden med personlige succeser og lære dem at 'binde de knuder', der skaber et netværk, og som er afgørende for, at de får samme chancer i livet som andre unge.

Et medborgercenter vil i form og indhold variere i forhold til det lokalsamfund, det etableres i. Det kan være mere eller mindre udfoldet afhængig af arten og graden af sociale problemer, og de fysiske rammer kan være større eller mindre – f.eks. kan selv en lejlighed i et beboerområde danne rammerne om et lille medborgercenter. For at etablere et medborgercenter er det nødvendigt – og ressourcekrævende – at sikre tilstedeværelsen af de

rette medarbejderkompetencer samt at udvikle en række partnerskaber og netværk – dels med andre institutioner i lokalområdet og med andre forvaltninger, dels med foreninger, organisationer og frivillige. I Gellerup ved Århus har AI (Appreciative Inquiry – anerkendende metode) og empowerment været anvendt som metoder til udvikling af såvel kulturcenter som inddragelse af borgere og frivillige

Den helhedsorienterede og uformelle indsats giver bedre service, bedre koordinering af tilbud og reelle muligheder for at satse på udvikling af aktivt medborgerskab. Herigennem skabes der også rammer for udvikling af mønsterbrydere og rollemodeller.

Se regeringens udspil for *Lige muligheder* og de 18 nye initiativer på Socialministeriets hjemmeside www.social.dk.

Her kan publikationen *Lige muligheder – styrkede personlige ressourcer og sammenhængskraft* hentes.

Nyt bogudvalg

Situationen på bogmarkedet skal drøftes i folketingsåret 2008/09. Som forberedelse har kulturminister Brian Mikelsen nedsat et nyt bogudvalg, der skal overveje mulighederne for en forbedret statistikproduktion om bøger og bogmarked og give en generel analyse af bogens kulturpolitiske situation. Udvalget skal særligt se på bøgernes tilgængelighed og udgivelsen af kvalitetslitteratur. Udtrykket 'tilgængelighed' dækker i denne sammenhæng over, om bøgerne bliver publiceret. Det nye udvalg holdt sit første møde den 12. september 2007.

Seks af udvalgets medlemmer er udpeget efter indstilling fra Forlæggerforeningen, Den Danske Boghandlerforening, Danske Skønlitterære Forfattere, Dansk Forfatterforening, Kunstrådet og Kunststyrelsen. Randi Svendsen fungerer som udvalgssekretær.

Bogudvalgets medlemmer er:

- *Jens Thorhauge*, direktør for Biblioteksstyrelsen, formand for udvalget
- *Lisbeth Worsøe-Schmidt*, lektor på Danmarks Biblioteksskole
- *Jens Andersen*, redaktør på Berlingske Tidende
- *Birgitta Modigh*, afdelingschef i Statens Kulturråd, Sverige
- *Karsten Blauert*, direktør i Politikens Forlagshus (Forlæggerforeningen)
- *Olaf Windsløw*, direktør (Den Danske Boghandlerforening)
- *Lis Vibeke Kristensen*, forfatter (Danske Skønlitterære Forfattere)
- *Janne Hejgaard*, forfatter (Dansk Forfatterforening)
- *Finn Hauberg Mortensen*, professor på Københavns Universitet (Kunstrådet)
- *Marianne Krukow*, centerchef i Kunststyrelsen (Kunststyrelsen).

Bogudvalget er nedsat på baggrund af en politisk aftale om en mere fri prisdannel-

se på bogmarkedet for at fremme en udvikling mod billigere bøger og flere læsere i Danmark.

Udvalget skal løbende rapportere til Kulturministeren. En samlet rapport med bogudvalgets analyser og overvejelser skal forelægges kulturministeren senest den 1. oktober 2008.

Den politiske aftale

Den politiske aftale blev indgået af regeringen i marts 2006 med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre, SF og Enhedslisten. Aftalen rummer udover bogudvalget flere andre initiativer:

- Et forlag skal kun kunne fastsætte bindende videresalgspriser på op til 10 % af alle forlagets nyudgivelser
- Fastprisperioden forkortes til kun at gælde udgivelsesåret og de første fem måneder af det efterfølgende kalenderår
- Der skal ikke længere kunne fastsættes bindende videresalgspriser på nye udgivelser af værker, der tidligere har været udgivet i Danmark
- Når en bog kommer i bogklub, skal den samtidig frigives prismæssigt i alle andre udgaver. Hermed vil aftaleparterne sikre, at forlagene ikke via deres bogklubber får mulighed for at fastholde en urimelig konkurrencesituation, hvor boghandlerne skal udbyde bøger til faste, høje priser, samtidig med at forlæggerne sælger de samme bøger til meget lavere priser i deres bogklubber.

Fakta om bogmarkedet

Baggrunden

Den politiske aftale kom i stand, efter at et tidligere bogudvalg havde afgivet rapport i marts 2006.

Det tidligere bogudvalg konkluderede, at det danske bogmarked ikke kunne påvises at være væsentligt påvirket af den delvise liberalisering i 2001, og at også bøger med vejledende priser – som alternativ til faste priser – sælges hos boghandlerne. Udvalget fandt det derfor forsvarligt at tage yderligere liberaliseringskridt; men var omvendt ikke enige om de markeds-mæssige og kulturelle virkninger af liberalisering.

Til gengæld var der i det tidligere udvalg enighed om, at det tilgængelige datagrundlag om bøger og bogmarked er utilstrækkeligt. I udvalget var der også enighed om, at der bør ske en langsigtet overvågning af bogmarkedet, særligt hvad angår bøgeres tilgængelighed, udgivelsen af kvalitetslitteratur og kulturpolitiske hensyn.

I 2001 blev det danske bogmarked delvist liberaliseret. Det betød, at de danske forlag ikke længere havde pligt til at fastsætte priser, men bibeholdt retten til det. Samtidig blev boghandlernes og forlagenes fælles fordelagtige ret til at forhandle bøger ophævet. Ændringerne har betydet, at bøger nu frit kan sælges via andre salgskanaler i alle prisklasser.

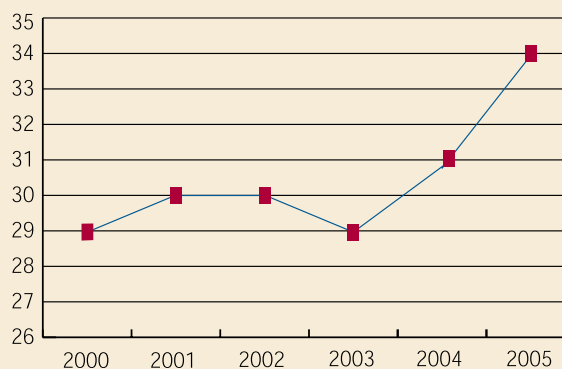
Det kan konstateres, at der siden den delvise liberalisering af det danske bogmarked, er sket en stigning i bogsalg. En årsagssammenhæng mellem liberaliseringen og stigningen i bogsalg-

et kan dog ikke verificeres. Dette skyldes, at bogsalget påvirkes af flere træk i den samfundsmæssige udvikling. Særligt påvirker udvidet konkurrence fra andre medier og underholdningstilbud størrelsen af det offentlige indkøb, koncentrationstendenser i detailhandel og produktionsvirksomhed, informationssøgning og salg via internettet mv.

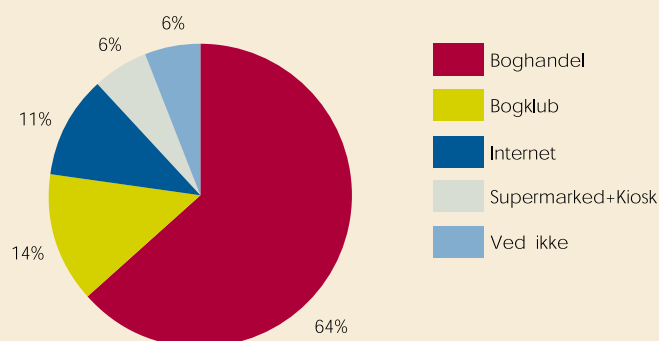
Kilde: Forlæggerforeningens *Årsstatistik og Privates bogkøb*.

Læs mere i *Det danske Bogmarked 2001-2005*, Kulturministeriet, 2006 og på www.danskeforlag.dk.

Udviklingen i det totale salg af danske bøger:

Privates bogkøb fordelt på salgskanal, februar 2007:

Det ny bibliotek: Biblioteksledermødet den 13.-14. november 2007

Biblioteksledermødet 2007 har fokus på strategi og ledelse i sammensatte organisationer. Vi søger inspiration uden for vores egen sektor, men i beslægtede områder.

Strukturreform og sammenlægning af en lang række forsknings- og uddannelsesinstitutioner har afgørende ændret det danske bibliotekslandskab og vilkårene i de enkelte institutioner. Fusionerne lægger op til nytænkning af strategier og revurdering af hidtidige prioriteringer.

Det er Biblioteksledermødets ambition at give inspiration til det fortsatte udviklingsarbejde. Til at holde oplæg har vi inviteret praktikere og teoretikere, der har opereret med succes inden for områder, der har lighed med biblioteksverdenen.

Michael Christiansen er som chef for Det Kongelige Teater ansvarlig for dansk kulturlivs største succes i nyere tid. En af hans meldinger handler om, hvordan man bevarer kontrol uden at miste det kreative udfoldelsesrum.

Tivoli har gennem de senere år arbejdet med nye strategier for serviceudvikling, gæstesegmentering og partnerskaber. Stine Lolk, kommunikationschef i Tivoli, vil præsentere strategien bag planerne om at udvikle Haven, så den kan forblive relevant for nu- og fremtidens unge.

Mange danske vindervirksomheder, som f.eks. *Morgenavisen Jyllands-Posten* og Jyske Bank, er kommet godt igennem en fusion som et led i virksomhedens udviklingsstrategi. Udviklingen kan således ske hurtigere end i en organisk udvikling, mener Jørgen Lægaard, lektor på Aarhus Business School og forfatter til bogen *Strategi i vindervirksomheder*. Han vil give et bud på, hvordan ledere og medarbejderes strategiforståelser og kompetencer kan genskabes i nye sammenhænge, hvor der endnu ikke er udviklet fælles sprog, kultur, værdigrundlag eller strategi. Ligeledes vil han komme med en anbefaling af en velegnet strategi til at skabe energi, engagement, nye sociale relationer og tro på fremtiden.

Organisationer mødes løbende med nye krav om øget præstation samt anledning til udvikling og forandring. Grundet verner og fastlåste overbevisninger findes der ofte et stort uudnyttet potentiale hos både ledere og medarbejdere. Kunsten er at udfolde den fulde ledelseskraft og den drivkraft, som allerede findes hos medarbejderne, mener inspirator og partner i udviklingsprocesser Gitte Mandrup. På baggrund af sin erfaring fra forskellige ledelseskulturer i Novo Nordisk, Det Kongelige Teater og TV 2, giver inspiration til at fokusere på den rette ledelsesmæssige indsats, som er tilpasset organisationens udfordringer, mål og behov.

Kulturminister Brian Mikkelsen har også i år givet tilsagn om at deltage og vil give sit bud på opgaver og mål. Bibliotekssty-

relsen vil aflægge beretning med udgangspunkt i resultaterne af strategiarbejdet *Fra information til viden* – og udstikke rammerne for det videre arbejde.

Traditionen tro vil aktuelle bibliotekspolitiske emner blive diskuteret på en række temamøder.

Hvem kan deltage?

Fusionerne har resulteret i mere end en halvering af antallet af bibliotekschefer på folkebibliotekerne. For at få en konstruktiv og varieret dialog og debat om fremtidens biblioteksudvikling kan hvert folkebibliotek deltage med to repræsentanter. Endvidere kan følgende biblioteker deltage med tre repræsentanter: Centralbibliotekerne, Det Kongelige Bibliotek, Nationalbiblioteket og Københavns Universitetsbibliotek, Statsbiblioteket samt biblioteksvæsenet, hvor bibliotekslederen er forvaltningschef og biblioteket også har en daglig leder.

Invitationer og program er udsendt. Vi håber, rigtig mange vil være med til at sætte biblioteksudvikling og -ledelse på agendaen og endnu engang at gøre årets ledermøde til en inspirerende og vigtig begivenhed.

Programmet for Biblioteksledermødet samt yderligere information om temamøderne kan læses på www.bs.dk.

TEMAMØDER

Markedsføring og public service

Oplægsholder: Pressechef *Peter Kamph*,
DR

Udviklingen i bibliotekernes personaleprofiler og kompetencer

Oplægsholder: Lektor og prorektor
Trine Schreiber, Danmarks Biblioteksskole

Være, lære, gøre, mødes: Paradigmeskiftet i børnebiblioteket

Oplægsholder: Bibliotekschef *Michel
Steen-Hansen*, Slagelse Centralbibliotek
og ledende børnebibliotekar *Iben
Østerby*, Herning Centralbibliotek

Borgerservice og biblioteker – den politiske strategi

Oplægsholder: Rådmand *Flemming
Knudsen*, Århus Kommune

Ebog.dk og scanningsdepot

Oplægsholder: Direktør *Jesper Holm*,
ebog.dk

Bibliotekarernes eller brugernes bibliotek?

Oplægsholder: Konsulent og udvikler
Thomas Madsen-Mygdal

It-samarbejde betaler sig

Første gang der blev arbejdet systematisk med sammenhængen mellem indlæringskurver og produktion, blev det opdaget, at aktiviteter i en produktionsproces kan udføres til 20 % lavere omkostninger pr. enhed, når produktionen fordobles. Sammenhængen blev første gang grundigt beskrevet i forbindelse med flyproduktion i 1930'erne, hvor det blev konstateret, at mere øvelse, specialisering, bedre arbejdstilrettelæggelse og udnyttelse af maskiner betød, at fly nr. 100 kunne produceres væsentligt billigere end fly nummer 10. Indlæringskurven gør sig også gældende på it-området, der samtidig typisk er kendetegnet ved relativt høje faste omkostninger og lave marginalomkostninger.

På den baggrund er det oplagt at diskutere, om den biblioteksservice, der pt. er effektiv på egne præmisser på det enkelte bibliotek, ville kunne udføres til lavere enhedsomkostninger, hvis den blev tilbudt til fem gange så mange brugere. Spørgsmålet er med andre ord om der er effektiviseringsgevinster ved at samle visse af bibliotekernes servicefunktioner og deles om disse?

Det er netop emnet i en rapport *DEFF – Vurdering af konsolideringsmulighederne af lokale it-afdelinger* fra konsulentfirmaet Gartner Group. Her konkluderes det, at der vil være store fordele i at øge it-samarbejdet inden for forsknings- og CVU-bibliotekerne. Denne såkaldte konsolidering kan give store økonomiske og tidsmæssige gevinster samtidig med, at den kan forbedre servicen for brugerne.

Gartner Groups analyse gennemgår de nuværende teknologier, systemtyper og it-organiseringer mm. samt potentialet for at konsolidere disse elementer på nationalt plan. Analysen, som bygger på data indsamlet fra 10 forskellige forskningsbiblioteker og CVU'er (de kommende professionshøjskoler), identificerer tre forskellige måder, som bibliotekernes it-udvikling, vedligeholdelse og drift kan organiseres på i fremtiden. For alle scenarier gælder det, at potentialet for konsolidering er stort, og at man ved at samordne disse funktioner kan spare penge, styrke medarbejdernes kompetencer samt få mulighed for at øge det digitale serviceniveau for den enkelte bruger. Sammenhængen mellem brugerservice og konsolidering er i øvrigt central i den nye strategi for en digital offentlig sektor *Strategi for digital forvaltning 2007-2010*, der er udformet af regeringen, KL og Danske Regioner.

Hvorfor fælles systemer og it-enheder?

Rapporten fremhæver, at de enkelte biblioteker har samme forretningsmodel og ensartede underliggende processer. Der er fire-fem overordnede systemområder, hvor der anvendes tre-fire forskellige platforme. På baggrund af de ensartede processer og tilstedeværelsen af mange forskellige systemer, er der ifølge Gartner Group et betydeligt potentiale for konsolidering i forskningsbibliotekssektoren. De nuværende it-omkostninger beløber sig til 80 millioner kr. årligt. Der er en betydelig grad af gentagelse af de grundlæggende, som udgør 80 % af den samlede

it-portefølje. På den baggrund konkluderer rapporten, at der er stordriftsfordele ved konsolidering. Desuden fremhæves det, at dette vil øge den driftsmæssige sikkerhed og effektivitet. Gartner Group anbefaler derudover, at professionshøjskolerne bør ændre deres forretnings- og it-mæssige principper og styringsmodel som sikring af, at det er forretningen, som styrer it, og ikke omvendt.

Bedre service for færre midler

I Danmark er der en række eksempler på it-systemkonsolideringer. SKAT, kommunerne, de nye regioner og adskillige statslige organisationer samt A.P. Møller, DONG og Nordea er nogle af de mest aktuelle. Enkelte rationaler går typisk igen: Reducering af omkostninger til at holde flere systemer i gang, der understøtter den samme aktivitet samt udvikling af ekspertise og kompetencer (kritisk masse) for at understøtte dels en række opgaver, dels organisationen/virksomhedens fremtidige udvikling. På baggrund af dette anbefaler Gartner Group ét af tre scenarier for forskningsbibliotekerne og professionshøjskolerne.

- I det første scenario fungerer et-to biblioteker som it-leverandører for de øvrige. Disse leverandører vil benytte fælles arkitekturmæssige principper, og der indgås fælles aftaler med underleverandørerne. Leverandørerne vil nødvendigvis skulle skabe en egentlig 'relationship management' funktion for at sikre, at de enkelte biblioteker modtager den efterspurgte ydelse. Løsningen indebærer, at der ryddes op i antallet af platforme og

systemer, og at der indføres fælles processer for it-drift og -udvikling. Dernæst styrkes betjeningen af brugerne væsentligt i takt med, at kompetencen øges og udnyttes bedre. Sluttelig giver dette scenario mulighed for at konsolidere infrastrukturen, hvorved man ikke behøver at trække på det enkelte uddannelsessteds infrastruktur. Ulempen ved denne løsning er, at man med to leverandører til en vis grad duplikerer spidskompetencer.

- Det næste scenario ligger tæt op ad det første, men adskiller sig dog på ét springende punkt: It-leverandøren, som leverer it-serviceydelserne til bibliotekerne, er nu ekstern og kommerciel. Den underliggende forudsætning er her, at systemerne er de samme på tværs af bibliotekerne. For at kunne matche den kommercielle leverandør må der organisatorisk etableres en 'bestiller-enhed', som står for den direkte kontakt med leverandøren. Ved at samle kritiske kompetencer på tværs af bibliotekerne undgås en duplikering af funktioner, som hindrer professionel gennemslagskraft, mens omkostningerne vil reduceres betragteligt.

- Det tredje og sidste scenario indbefatter, at fire-fem biblioteker er ansvarlige for udvikling og drift af specifikke it-serviceydelser, som så udbydes til de øvrige biblioteker. Altså bliver systemet driftet centralt i en af bibliotekernes it-afdelinger. Ved denne løsning konsolideres teknologi og systemer, hvilket er nødvendigt for at harmonisere data og processer, og kompetencer koncentrerer i én en-

hed. Igen er ulempen dog, at en række funktioner, så som driftsovervågning, stadig vil kræve en vis grad af duplikation.

Perspektiver i it-konsolidering

Generelt fastslår Gartner Groups analyse, at gevinsten stiger for hver reduceret driftsenhed eller jo flere fælles aktiviteter, der kan realiseres. På baggrund af de opstillede scenarier vurderes det derfor, at alle vil øge serviceniveauet for brugerne. Ligeledes vil der skabes et bedre udgangspunkt for at udnytte knappe kompetencer og ressourcer. Samlet set er denne veldefinerede ansvars- og rollefordeling – tanken om optimering af kompetencer samt det overordnede rationaliseringselement – helt i tråd med regeringens handleplan for digitaliseringen af det offentlige. Kort og godt er tanken, at man styrker den fælles udvikling ved at have en fælles drift.

Rapporten beskæftiger sig ikke meget med de forskellige organisatoriske ejerforhold for bibliotekerne. Disse er væsentlige, fordi den institutionelle struktur og beslutningskompetence naturligvis er afgørende for de løsninger, der kan realiseres. Pointen i digitaliseringsstrategien for den offentlige sektor er imidlertid netop, at ledelsen på institutionerne søger tværgående løsninger både af hensyn til økonomien og af hensyn til slutbrugeren.

Rapporten *DEFF – Vurdering af konsolideringsmulighederne af lokale it-afdelinger kan hentes på www.deff.dk.*

BIBLIOTEKS LEDERMØDE 2007

Årets biblioteksledermøde
afholdes den 13.-14. november
2007 på Hotel Nyborg Strand.

Invitationer er udsendt
til bibliotekslederne.

TILMELDINGSFRIST
DEN 12. OKTOBER

Automatisk fjernlån gør livet lettere

I slutningen af maj tog bibliotekerne et nyt it-system i brug, som helt automatisk behandler lånernes bestillinger af materiale, der ikke står på hylderne på det lokale bibliotek. Allerede i august 2007 er mere end halvdelen af bibliotek.dk-bestillingerne håndteret automatisk. Det betyder, at bøger og musik, som skal hentes hjem fra andre biblioteker, kommer hurtigere frem til lånerne. Samtidig får personalet på bibliotekerne bedre tid til personlig betjening og til opgaver, der kræver specialviden.

Automatisk fjernlån er et godt eksempel på, hvordan bibliotekerne bruger ny teknologi til at gøre tingene lettere, både for lånerne og for personalet. Lånerne får en enkel og effektiv service, og personalet på bibliotekerne får bedre tid til at hjælpe. Samtidig er det automatiske fjernlån et stort skridt i retning af en sammenhængende, digital forvaltning, da statens, regionernes og kommunernes it-systemer her arbejder sammen.

Lånerne har længe selv kunnet bestille biblioteksmateriale på internettet via bibliotek.dk. Hidtil er bestillingen gået videre til bibliotekets personale, som havde til opgave at finde den ønskede bog eller cd og bestille den hjem. Det er dette rutinearbejde, der nu kan håndteres i samspillet mellem bibliotek.dk og BOB-basen. Systemet finder lynhurtigt ud af, hvilket bibliotek der kan levere materialet først, og bestillingen sendes automatisk af sted. Med det nye system kan bestillinger ekspederes med det samme, døgnet rundt, mens det før måtte vente, til biblioteket havde åbent.

Systemet er gennem de seneste to år designet og afprøvet i tæt samarbejde mellem en række biblioteker og Dansk BiblioteksCenter. Det er frivilligt for bibliotekerne at tilslutte sig ordningen med automatisk fjernlån, og det enkelte bibliotek opsætter selv i VIP-basen regler for hvilke bestillinger, der må håndteres automatisk.

Folkebibliotekerne er ganske godt med som udbyder af denne service. I praksis er alle folkebibliotekerne tilmeldt ord-

ningen som låntagende biblioteker og stiller denne service til rådighed for deres lånere. Langt over 80 % biblioteker er i drift, og resten er i test. For forskningsbibliotekerne er der foreløbig pæn opslutning, men der mangler stadig en del.

Størstedelen af folkebibliotekerne har tilmeldt sig ordningen som långivende bibliotek, kun knap 10 folkebiblioteker mangler. Omvendt forholder det sig med forskningsbibliotekerne, der halter lidt bagefter. Her er kun 11 tilmeldt, men det er værd at fremhæve, at både Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek er med på listen.

Projektet om automatisk fjernlån blev første gang præsenteret den 31. maj 2007 på Danmarks Forskningsbiblioteksforenings konference om lånesamarbejde mellem bibliotekerne.

50 % bestillinger er automatiseret

Allerede i juni 2007 viste en måling for en uge, at knap 42 % af samtlige bibliotek.dk-bestillinger blev behandlet automatisk. Der var i ugen op til den 21. juni 2007 foretaget 22.497 bestillinger i bibliotek.dk, hvoraf de 1.906 var lokaliseret til brugerens eget bibliotek – dvs. af 'ægte' fjernlånsønsker var der 20.591. Af disse blev 8.587 bestilt automatisk, uden at det bestillende bibliotek brugte personaletid på godkendelsen.

Det kan være svært at omsætte dette til et bestemt antal sparede minutter, timer og dage. Men hvis det gennemsnitlige forbrug er 21/2 minut pr. BOB-bestilling, blev der i denne uge sparet over 45 arbejdsdage.

En tilsvarende opgørelse lavet præcis to måneder senere viser, at medio august 2007 var det 50,8 % af samtlige bibliotek.dk-bestillinger, som blev behandlet automatisk.

Det er dog ikke udtryk for en halvering af arbejdet, idet det netop er de 'lette bestillinger' som er automatiseret. Det betyder, at det er de mere komplekse bestillinger, som tiden kan bruges på.

Der er naturligvis forskel på bibliotekernes auto-bestillingsprocenter. I august er auto-bestillingsprocenten f.eks. for Københavns Kommunes Biblioteker opgjort til 55 % og for Syddansk Universitetsbibliotek til 52 %.

En så høj auto-bestillingsprocent er et meget flot resultat efter ganske få måneders drift. I sagens natur er det ikke muligt at nå op på 100 % auto-bestillinger, da der netop er en del bestillinger, som fortsat behandles mest rationelt af faguddannet personale. Hele pointen er netop at få de trivielle bestillinger behandlet automatisk.

Justeringer og forbedringer

Det er allerede en stor succes, som har sparet meget trivielt arbejde på bibliotekerne. DBC har indsamlet forslag til forbedringer, der vil indgå som et bibliotek.dk udviklingsprojekt med en analyse af, hvordan ordningen kan justeres og forbedres. De enkelte biblioteker skal vurdere resultaterne og overveje, om de skal justere på parametrene og opnå en højere selvbetjeningsprocent.

Et automatiseringsprojekt som dette gennemføres ikke, uden at der kan forekomme u hensigtsmæssigheder. Det viser sig også her, at funktionen bygger på gode data, og at mangelfulde katalogiseringer og beholdningsregistreringer giver problemer: Der bygges på værkvisningen i bibliotek.dk, hvor mangelfulde katalogiseringer fortsat betyder, at enkelte titler ikke 'finder' de værkklynger, som de tilhører – med mulighed for u hensigtsmæssige bestillinger. Tilsvarende kan manglende 'udlånes ikke' markeringer betyde overflødige bestillinger. Derfor understreger dette projekt endnu engang behovet for god kvalitet af data.

Erfaringer fra de første par måneder udmønter sig helt naturligt i nogle forskellige forslag til forbedringer. Disse bliver nu samlet op med henblik på en vurdering i forhold til udviklingsplanen for bibliotek.dk 2008.

Dette projekt er sammen med de andre initiativer med automatisering af samspil mellem de lokale og de fælles systemer et glimrende udtryk for biblioteksvæsenets fælles bestræbelser for at yde en fortsat bedre service til vores brugere.

Biblioteksstyrelsen vil hermed opfordre de resterende biblioteker til at tilmelde sig både som henholdsvis låntagende biblioteker og långivende biblioteker med henblik på at spare tid såvel som at yde en mere effektiv service til bibliotekernes brugere.

Mette Udesen

Ny sæson af DR Romanklub

Alle landets folkebiblioteker er blevet inviteret til at deltage i sæsonen 2007/08 og hermed give deres brugere mulighed for at læse og diskutere de seks romaner, der nomineres til Romanprisen 2008, i en DR Romanklub.

Konceptet

De tilmeldte biblioteker opretter én eller flere romanklubber, hvor deltagerne hver måned fra oktober 2007 til marts 2008 mødes og diskuterer én af de seks romaner, som DR nominerer til at modtage Romanprisen 2008. Hver måned besøger DR en romanklub og laver optagelser af den lokale debat. Weekend efter bringes klip fra romandebatten i radioen, og forfatteren kommenterer læsernes observationer og debat. I foråret 2008 uddeles DR Romanprisen til en af de seks nominerede romaner.

Romanklubben i radio, på web og tv

Konceptet for romanklubben er ændret en smule i den kommende sæson. Navnet er ændret til DR Romanklub og signalerer et lidt bredere koncept end det tidligere navn Romanlæseklub. Dette falder i tråd med, at DR-lyttere og seere i den kommende sæson vil møde romanklubben bredere end tidligere, dvs. ud-

over på radio også på web og tv. Ligeledes vil der løbende blive arbejdet mere målrettet med casting af deltagere i de Romanklub-debatter, der bliver sendt på DR.

Vilkår for deltagelse

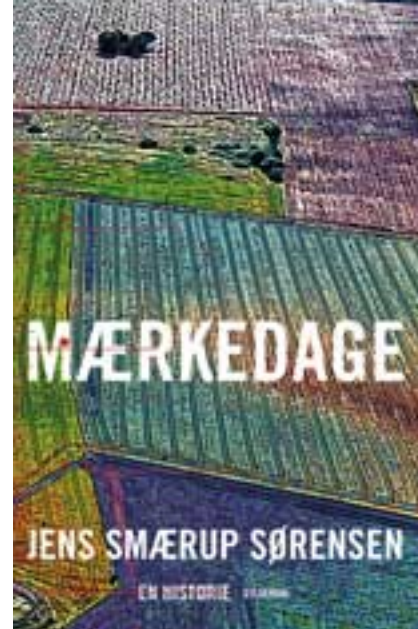
Biblioteket tilmelder sig via Biblioteksstyrelsens hjemmeside, rekrutterer medlemmer til læseklubben, organiserer arrangementet med en ordstyrer og anskaffer det nødvendige antal eksemplarer af romanerne.

Biblioteksstyrelsen udsender markedsføringsmateriale fra DR og drejebog for ordstyreren til de tilmeldte biblioteker. Gennem hele sæsonen vil Biblioteksstyrelsen via hjemmeside og mail informere, når der er nyt omkring romantitler, baggrundsmateriale m.v.

Tilmelding

Der er i slutningen af august via email udsendt invitationer til alle folkebiblioteker om at deltage i Romanklubben. Her er p.t. godt 40 tilmeldte biblioteker med én til flere romanklubber, og Biblioteksstyrelsen er glade for den gode opbakning til projektet. Med DR's satsning på større eksponering af Romanklubben, forventes det, at endnu flere biblioteker får lyst til at deltage i projektet – og hermed være med til at give alle borgere mulighed for aktivt at være med i romandebatten.

Tilmelding kan ske på www.bs.dk/romanklub

DR Romanklubben skyder sæsonen i gang til oktober med: Mærkedage.

Jens Smærup Sørensen: *Mærkedage*. Gyldendal, 2007.

Slægtsroman om de to førende familier i landsbyen Staun fortalt gennem en konfirmation i 1934, et sølvbryllup i 1967 og en 60-års fødselsdag i 2003.

Hvornår?

Romanklubberne mødes på bibliotekerne i ugerne: 43, 47, 51, 4, 8 og 12. Udsendelserne på P2 vil køre i weekenden samme uge. Finalen med prisoverrækkelse sendes på TV foråret 2008.

Nyheder om Romanklubben

Du kan abonnere på nyheder, der lægges på denne side ved at tilmelde dig vores e-mail service på www.bs.dk og krydse af under boksen 'Romanklub'.

Litteratursiden.dk

På Litteratursiden.dk vil der kunne findes baggrundsmateriale om de valgte romantitler i form af Pletskud, anbefalinger, analyser mv. Som noget nyt vil Litteratursiden.dk i den kommende sæson oprette en virtuel Romanklub, hvor alle med lyst og interesse kan deltage i en online diskussion af de seks nominerede romaner.

Yderligere oplysninger

Generelle oplysninger om Romanklubben, offentliggørelse af månedens roman mv. kan findes på projektets webside på www.bs.dk/romanklub.

Biblioteksafgiften 2007

I juni 2007 udbetalte Biblioteksstyrelsen de 149.165.714 kr. i Biblioteksafgift, der var afsat på Finansloven. Biblioteksafgiften blev udbetalt til 8.564 forfattere, oversættere, illustratører, billedkunstnere, komponister og andre, som har skabt eller været med til at skabe de dansksprogede litterære værker i bogform eller på lydbånd, der står på landets folke- og skolebiblioteker.

Størrelsen af det beløb, den enkelte får udbetalt, afhænger bl.a. af, hvor mange eksemplarer af bogen eller lydbogen, bibliotekerne har stående. I år er beregningen baseret på en bestand på bibliotekerne på knap 61 mio. bøger og lydbøger, fordelt på ca. 675.000 forskellige titler.

Baggrunden for tildeling af biblioteksafgift er en fireårig politisk aftale, et flertal i Folketinget indgik i 2002, som blev fornyet i efteråret 2006 for perioden frem til 2010. Med aftalen står alle partier bag en forøgelse af bevillingen til biblioteksafgift med fem mio. kr. årligt i perioden. Undergrænsen for udbetalte beløb var efter satsregulering 1.737 kr. Den medførte, at 13.220 af de i alt 21.784 tilmeldte til biblioteksafgiften ikke fik del i bevillingen.

Det største beløb på 752.060 kr. blev udbetalt til Bjarne Reuter. I top tre befinder sig også Cecil Bødker og Benny Andersen. Kulturministeriet har offentliggjort en Top 100 liste, der kan ses på www.kum.dk. De fleste beløb var imidlertid betydeligt mindre.

4.049 personer, eller ca. 47 % af de personer, som modtog biblioteksafgift, fik mindre end 5.000 kr. og andre 1.792 personer, ca. 21 %, mellem 5.000 kr. og 10.000 kr.

268 personer, ca. 3 %, fik mere end 100.000 kr., i alt 54.892.812 kr. eller 37 % af den samlede bevilling, mens de 5.841 personer, ca. 68 %, der fik mindre end 10.000 kr., delte 24.854.284 kr. eller ca. 16 % af bevillingen.

Biblioteksafgiftens fordeling 2007

Interval	EGNE		EFTERLEVENDE		SAMLET	
	Antal	Sum af beløb	Antal	Sum af beløb	Antal	Sum af beløb
0-1.737 kr.	12.645	(6.391.121)	575	(305.806)	13.220	(6.696.927)
1.737-5.000 kr.	3.839	11.490.128	210	645.222	4.049	12.135.350
5.000-10.000 kr.	1.695	12.041.848	97	677.086	1.792	12.718.934
10.000-20.000 kr.	1.140	15.981.633	64	910.021	1.204	16.891.654
20.000-50.000 kr.	833	25.581.542	49	1.549.146	882	27.130.688
50.000-100.000 kr.	344	23.689.229	25	1.707.047	369	25.396.276
100.000-200.000 kr.	164	22.941.120	9	1.172.712	173	24.113.832
200.000-300.000 kr.	46	11.343.020	3	696.557	49	12.039.577
300.000-400.000 kr.	23	7.963.528	1	337.756	24	8.301.284
400.000-500.000 kr.	17	7.548.388	0	0	17	7.548.388
500.000-600.000 kr.	4	2.137.671	0	0	4	2.137.671
600.000-700.000 kr.	0	0	0	0	0	0
700.000-800.000 kr.	1	752.060	0	0	1	752.060
SUM	20.751	147.861.288	1.033	8.001.353	21.784	155.862.641

Beløb under 1.737 kr. udbetales ikke. Det ikke udbetalte beløb omforderes til de øvrige afgiftsmodtagere.

Fordeling af biblioteksafgift på hovedgrupper af bidragydere 2007 (2006)

	Primære % bidragydere		Sekundære % bidragsydere		Oversættere %		I alt %	
Skønlitteratur								
Bøger for voksne	16.94	(16.84)	0.27	(0.27)	6.61	(6.78)	23.82	(23.89)
Bøger for børn	13.72	(13.68)	1.25	(1.24)	4.88	(4.92)	19.85	(19.84)
Bøger for skoler	4.11	(4.03)	0.65	(0.64)	0.16	(0.17)	4.91	(4.84)
I alt	34.77	(34.55)	2.17	(2.15)	11.65	(11.87)	48.58	(48.57)
Faglitteratur								
Bøger for voksne	28.51	(28.79)	4.15	(4.13)	3.96	(3.96)	36.62	(36.88)
Bøger for børn	2.58	(2.57)	0.49	(0.5)	0.96	(0.95)	4.03	(4.01)
Bøger for skoler	8.73	(8.56)	1.80	(1.74)	0.23	(0.23)	10.76	(10.53)
I alt	39.82	(39.92)	6.44	(6.37)	5.15	(5.14)	51.41	(51.42)

Koordineret markedsføring af bibliotekerne

Biblioteksstyrelsen igangsatte i starten af 2007 et arbejde med henblik på at etablere et koordineret forum for markedsføring af bibliotekerne i forlængelse af strategien *Fra information til viden*. Henover foråret og sommeren har der været ført en række dialogmøder samt en enkelt workshop med deltagelse fra henholdsvis folke- og forskningsbibliotekssektoren. Formålet har været at undersøge interessen for og diskutere relevante rammer, mål, indhold og organisering i en koordineret indsats for markedsføring af bibliotekerne.

Ændrede vilkår kræver nye forretningsmodeller

En koordineret indsats for markedsføring er i tråd med Biblioteksstyrelsens strategi for biblioteksudvikling og indgår som en naturlig del af modellen for 'Det nye bibliotek'. Her understreger sektorens ændrede vilkår nødvendigheden af at formulere nye strategier for udvikling og forretning. Den umiddelbare anledning til igangsættelsen af projektet er erkendelsen af, at mange af de nye ydelser bibliotekerne har udviklet, er ukendte hos brugerne.

Hvorfor en koordineret indsats – og en indsats overhovedet?

Den overordnede tilbagemelding fra bibliotekerne er, at der er usikkerhed om, hvad vi skal samarbejde om, hvordan og ikke mindst hvorfor. Naturligvis. Og netop derfor handler indsatsen i denne første fase netop om afklaring: En afklaring som kræver dialog og måske at vi træder et skridt tilbage og kaster de fordomme om branding og markedsføring – som noget, der for mange lugter kommercielt, reklame-smart og af noget, der ligger milevidt fra biblioteksopgaven – overbord.

For lad os med det samme slå det fast! Biblioteksstyrelsens plan for en koordineret indsats handler ikke om at stable en national reklamekampagne på benene og dermed risikere at love biblioteksbrugerne guld og grønne skove, som bibliotekerne og deres ejere hverken kan eller ønsker at holde.

Det handler derimod i første omgang om at sætte en proces i gang og undersøge og diskutere muligheden for, hvordan en

koordineret markedsføringsindsats kan bruges til at styrke og udvikle en ny og påkrævet forretningsmodel for Det nye bibliotek, i en branche og på et marked, der er i en rivende udvikling, og som vi i virkeligheden ikke har en helt klar og kommunikerbar definition af. Det gælder det fysiske rum såvel som de ydelser og kompetencer – og ikke mindst brugere – som vi skal servicere som enkeltinstitutioner såvel som branche. Sommerens diskussion af biblioteksudviklingen i offentligheden peger også på et behov for at tydeliggøre biblioteksvæsenets egen vision om bibliotekets fremtid.

En ledelsesmæssig udfordring

Bibliotekernes brand og markedsføring af bibliotekerne kan defineres som en væsentlig ledelsesmæssig opgave, som kræver commitment og prioritet. Det egentlige spørgsmål er muligvis ikke, om der kan findes fælles fodslag, men måske snarere, hvad der skal til for at gøre det fælles.

De elementer vi kan se nu i et markedsføringsprojekt er: Igangsætning af et internt brandingarbejde i bibliotekerne, en systematisk indsats for kompetenceløft og udvikling af en toolbox, der kan understøtte det lokale arbejde. Til en sådan toolbox er der megen inspiration at hente i den amerikanske biblioteksforenings kampagne *@your library*.

Biblioteksstyrelsen håber at kunne frigøre midler fra Udviklingspuljen til iværksættelse af disse idéer, når de er tilstrækkeligt modnede.

Vi håber, I vil være med.

International it-udvikling: Tendenser

Ekspertter satte de nyeste tendenser i international it-udvikling på dagsordenen på det inspirerende The American Library Association's (ALAs) årsmøde Top Technology Trends i juni.

Nogle af hovedpointerne var:

- Der bliver færre bibliotekssystemleverandører
- Bibliotekerne får en ny rolle med hensyn til opbevaring af digitalt indhold, når folk ikke selv kan længere
- Desktop og nettet smelter sammen
- Der var bred omtale af web 2.0/library 2.0
- OPAC'en bliver erstattet af andre brugerinterfaces. Det blev også kaldt 'at skubbe' bibliotekssystemet i traditionel forstand ind i baglokalet.

Udstillingen på ALA viste tydeligt, at den sidste pointe passer. Alle bibliotekssystemleverandører har en 'forbrænder' på programmet, som også giver adgang til andre ressourcer. Et andet fælles træk var, at alle nu har facetteret søgning (analyse af aktuelt søgesæt – også kaldet zoom). På et besøg på OCLC Research blev en række af deres projekter præsenteret – både dem i drift og de nye på vej.

Collection Analysis

Bibliotekernes baser kan bruges til andet end søgning. Collection Analysis kan bruges, hvor et biblioteks bestand analyseres alene, over for en gruppe (eller land) eller over for andre biblioteker. Analysen foretages ud fra bl.a. emne, format og udgivelsesår. Metoden er enkel, dynamisk og let anvendelig. Et forskningsbibliotek vil kunne sammenligne anskaffede bøger for det sidste år inden for et fagområde på et bestemt sprog med tilsvarende biblioteker i andre lande. Et folkebibliotek vil f.eks. kunne se hvilke titler, de er alene om at have i et geografisk område. En fremtidig dansk anvendelse stiller krav om at sikre, at vo-

res klassifikationer falder rigtigt ind i systemet – hvilket for DK5 vil være overkommeligt.

WorldCat Identities

Dette projekt er under udvikling, og idéen er at danne en webside for hvert eneste navn i en katalogisering i WorldCat. For hvert navn præsenteres en grafisk tidslinie, så man enkelt kan se, hvornår der er publiceret af og om en person. Det giver et enkelt overblik over en forfatters popularitet og er et godt udgangspunkt for at se udgivelser af og om vedkommende – præsenteret efter hvor mange biblioteker, der har anskaffet de pågældende publikationer. Med en hurtig søgning kan man få informationer på skærmen, som tidligere krævede større analyser. Der er naturligvis direkte integration til WorldCat.

WorldCatLocal og WorldCat Registry

Endvidere er OCLC gået i gang med en institutionsspecifik udgave af WorldCat, kaldet WorldCatLocal, hvor den første installation er i drift. Hos OCLC har man store forventninger til denne model. Et andet projekt er WorldCat Registry, som er et forsøg på at etablere en verdensdækkende oversigt over biblioteker.

Biblioteksstyrelsen arbejder i øjeblikket på muligheden for at få danske bibliotekers beholdning afspejlet i WorldCat. Det vil ikke blot præsentere danske bibliotekers bestand for brugere af WorldCat, og danske brugere for hvad der faktisk er på danske biblioteker, men også betyde at f.eks. analyse af danske bibliotekers samlinger kan ske med det omtalte værktøj.

Jakob Nedergaard Mortensen

Brugertilfredshedsundersøgelse af BS' kommunikationsvirksomhed

En række ledere og medarbejdere på landets folke- og forskningsbiblioteker samt brugere af www.bs.dk og www.deff.dk deltog i juni måned i en brugertilfredshedsundersøgelse af Biblioteksstyrelsens kommunikationsvirksomhed.

Undersøgelsen indgår i den løbende evaluering af Biblioteksstyrelsens kommunikation og skal bl.a. bruges til at prioritere fremtidige udviklingsbehov og -planer for www.bs.dk såvel som den øvrige kommunikationsvirksomhed.

Gennemsnitligt læses 55 % af Biblioteksstyrelsens trykte publikationer ikke, viser undersøgelsen, ligesom det klart fremgår, at brugerne prioriterer hjemmeside og webkommunikation klart højest.

Baggrund for undersøgelsen

Undersøgelsen blev udført i form af et spørgeskema, som blev udsendt til en række ledere og medarbejdere på såvel folke- som forskningsbiblioteker samt til 200 vilkårligt udvalgte abonnenter på bs.dk og deff.dk's nyhedsbreve.

For meget læses for lidt

Ud af de distribuerede spørgeskemaer blev 70 % besvaret, og hovedparten af respondenterne udtrykte generelt tilfredshed med Biblioteksstyrelsens kommunikationsarbejde. Mindre tilfredsstillende er imidlertid den egentlige benyttelse af samt kendskabet til de af styrelsen publicerede materialer – specielt de trykte. En stikprøve af de mere ressourcetunge publikationer som fx *Biblioteksårbogen* og *Biblioteksstatistikken* taler sit tydelige sprog. Omkring en femtedel af respondenterne har slet ikke kendskab til disse publikationer, mens 29 % af dem, der gennemsnitligt læser dem, kun bruger dem til at bladere igennem.

Trykte publikationer læses i højere grad end de web-baserede, mens tilfredsheden med hjemmesiderne www.bs.dk og www.deff.dk er relativt lav og faldende, kan det konkluderes på baggrund af undersøgelsen. Der er en klar tendens, som er i tråd med konklusionerne fra Rambøll-undersøgelsen fra 2005: Når brugerne bliver bedt om at prioritere anvendelsen af midler, går hjemmeside og webkommunikation ind på en klar førsteplads med 26 %, mens kun 15 % vil blive brugt på trykte publikationer. På de øvrige pladser følger i øvrigt konferencer og arrangementer (14 %) og kampagner og markedsføringstiltag (11 %).

Tilfredsheden med hjemmeside og webkommunikation scorer altså lavest, samtidig med, at der blandt brugerne er et markant ønske om at opprioritere områderne.

Mere på web'en – mindre i trykken

På baggrund af brugernes prioriteringer og ønsker vil Biblioteksstyrelsen arbejde på at forny kommunikationsindsatsen med et større fokus på web og hjemmeside. Det betyder, at en række publikationer muligvis ændrer karakter fra trykt til web-baseret udgivelsesform eller udgår som serier eller årspublikationer.

Undersøgelsens hovedkonklusioner findes på hjemmesiden www.bs.dk.

Rapporter

Rapporter modtaget i perioden den 1. maj 2007 – den 15. august 2007

UDVIKLINGSPULJEN FOR FOLKE- OG SKOLEBIBLIOTEKER

Viborg Storkommune - en biblioteksfusion i udvikling

Tilskudsmodtager: Viborg Bibliotekerne
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 200.000

Så ka' de lære det! - bibliotekstilbud til unge
Tilskudsmodtager: Rødovre Kommunebiblioteker

Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 78.750

Børnebiblioteket som eksperimentarium. Evalueringsrapport

Tilskudsmodtager: Frederikshavn Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2002: kr. 94.600

Holtbjerg Lokalbibliotek

Tilskudsmodtager: Herning Centralbibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 510.000

Downlaan: National infrastruktur til digital distribution af materiale til danske biblioteker og deres brugere. Evalueringsrapport

Tilskudsmodtager: Københavns Kommunes Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 1.537.500

Bibliotekernes identitet i Ny Sorø Kommune

Tilskudsmodtager: Sorø Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 200.000

Når kulturer mødes

Tilskudsmodtager: Ejby, Middelfart og Nørre Aaby Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 111.100

Udvikling af biblioteket

i en decentral landkommune
Tilskudsmodtager: Hedensted
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 103.000

Nyt fundament for Randers Bibliotek

Tilskudsmodtager: Randersegnens Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 115.000

Etablering af Vesthimmerlands Biblioteker

Tilskudsmodtager: Løgstør Bibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 100.000

Unge mødes – og dialog opstår

Tilskudsmodtager: Ballerup Bibliotekerne
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 327.350

Forvandringsrum - et modelrum for fysiske formidlingsformer

Tilskudsmodtager: Århus Kommunes Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 750.000

Mig, dig og os fire – kulturen som sammenhængskraft

Tilskudsmodtager: Det Nordjyske Landbibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 180.200

Den digitale bibliotekar

Tilskudsmodtager: Det Nordjyske Landbibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.06.2005: kr. 600.000

Integration og formidling af traditionelle og digitale musikressourcer i det fysiske bibliotek

Tilskudsmodtager: Københavns Kommunes Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2003: kr. 25.000

Kombibiblioteker – nye pejlemærker i samarbejdet mellem folke- og skolebiblioteker

Tilskudsmodtager: Danmarks Biblioteksforening
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2004: kr. 485.000

Uddannelse af biblioteksambassadører for nydanskere

Tilskudsmodtager: Sønderborg og Sydals Kommuners Biblioteker
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.03.2004: kr. 115.000

Det ta'r kun 5 minutter

Tilskudsmodtager: Herning Centralbibliotek
Tilskud fra Udviklingspuljen 1.11.2005: kr. 384.000

Lone Hansen

Udviklingspuljen for folke- og skole- biblioteker 2007

Oplysninger om ansøgningsterminen den 1. november 2007 er lagt på Biblioteksstyrelsens hjemmeside den 16. august 2007.

Der vil være mulighed for at søge om tilskud til projekter hørende til kategorien 'Frie forsøg' og til følgende indsatsområder:

- Bibliotekets rolle som 'demokratisk væksthush'
- Bibliotekets rolle som kulturmødested
- Bibliotekets rolle som støtte til den danske videnstrategi
- Etablering af adgang til digitalt indhold
- Fremtidens bibliotekstilbud til børn
- Skolebiblioteket.

Indsatsområderne er således de samme som i 2006, dog med den undtagelse at der ikke kan søges til indsatsområdet Biblioteker og Borgerservice.

Vejledningen til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, de specielle vejledninger vedrørende indsatsområder til ansøgningsterminen og adgang til web-ansøgning vedrørende ansøgningsterminen den 1. november 2007 kan hentes på Biblioteksstyrelsens hjemmeside www.bs.dk under Tilskud og puljer/ Udviklingspuljen.

Generelle henvendelser vedrørende ansøgningsterminen den 1. november 2007 kan rettes til chefkonsulent Jonna Holmgaard Larsen, jhl@bs.dk.

Henvendelser vedrørende tidligere ansøgningsterminer rettes til den relevante sagsbehandler eller til medio januar 2008 til chefkonsulent Lone Hansen, lha@bs.dk.

ORGANISATIONSÆNDRING I BIBLIOTEKSSTYRELSEN

I forbindelse med ansættelsen af Susanne Mahler som kontorchef i Biblioteksstyrelsen er der gennemført en mindre organisationsændring. Jakob Heide Petersen er kontorchef for Udviklingsafdelingen, der også omfatter DEFF og licensområdet. Susanne Mahler er kontorchef for Tilskudsafdelingen, der omfatter Biblioteksafgiften, Blad- og Tidsskriftpuljerne, Dagbladsnævnet og på sigt Udviklingspuljen.

Jens Thorhauge

KOORDINATIONSGRUPPEN FOR NETBIBLIOTEKERNE

Koordinationsgruppen for netbibliotekerne holdt det andet møde den 26. juni 2007. Referat med bilag kan ses på Biblioteksstyrelsens hjemmeside.

Koordinationsgruppen har besluttet ikke at ændre tilskudsmodel for tilskud til netbiblioteker. 2008 vil følgelig være et overgangså. Biblioteksstyrelsen regner med, at der vil være 12 mio. statslige kr. til rådighed til de samlede aktiviteter, og Koordinationsgruppen for netbibliotekerne besluttede prælimerat at fordele på følgende budgetposter:

Udvikling	6 mio. kr.
Driftstilskud	4 mio. kr.
Konsulentbistand	2 mio. kr.

Ansøgningsrunde vedrørende tilskud for 2008

Der vil ikke blive foretaget en evaluering af netbibliotekerne i år, men alle netbib-

lioteker har mulighed for at indsende ansøgninger til Biblioteksstyrelsen. Efter drøftelse med Koordinationsgruppen for netbibliotekerne vil der herefter blive truffet beslutning om driftstilskud samt tilskud til udviklingsprojekter.

Biblioteksstyrelsen udarbejder ansøgningskriterier og succeskriterier, som meldes ud sammen med ansøgningstermin i sensommeren 2007. Det forventes, at ansøgningsterminen bliver den 15. oktober, og der skal anvendes web-ansøgningsblanket (som det også gøres ved ansøgning f.eks. til Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker). Der bliver orienteret nærmere på www.bs.dk.

Kommende møder i Koordinationsgruppen

De to næste møder er planlagt til afholdelse den 28. september 2007 og den 4. december 2007.

Lone Hansen

UDBUD AF KØRSELSORDNINGEN 2008-2011

Den nuværende kontrakt for kørselsordningen udløber pr. 31. december 2007. Derfor har Biblioteksstyrelsen i løbet af 2007 sat en ny udbudsforretning i gang for den nationale kørselsordning gældende fra 2008 til 2011. I forsommeren var der prækvalifikation, og den 21. august 2007 blev det endelige udbudsmateriale udsendt til de prækvalificerede virksomheder. Der er frist for modtagelse af tilbud primo oktober 2007 og forventelig kontraktindgåelse ultimo oktober 2007.

René Olesen

NORDISK MINISTERRÅDS KONFERENCE OM BIBLIOTEKSSAMARBEJDE

I regi af Nordisk Ministerråd arrangerede det finske undervisningsministerium og Helsingfors Stadsbibliotek den 13.-15. september en konference om 'Nordisk bibliotekssamarbejde i europæisk og globalt perspektiv' på Hanaholmen i Esbo. Konferencen diskuterede udviklingsstrategier af fælles nordisk interesse kombineret med et fokus på omverdenens opfattelse af nordiske folkebiblioteker. En central konklusion var, at hvis de nordiske folkebiblioteker skal bevare en position som rollemønstre for store dele af den øvrige verden, må der ske en markant udvikling af formidlingsstrategier på videnssamfundets vilkår. Der blev især fokuseret på nødvendigheden af at overskride det klassiske formål – at stille materialer til rådighed – med en intensivt kommunikation, satsning på brugerdeltagelse (bibliotek 2.0) og læringsaktiviteter. Der var enighed om at web-ydelser er en selvfølge og at der er brug for nye marketing- og brandingkoncepter. Undertegnede deltog for Biblioteksstyrelsen med oplægget om *Nordiska bibliotek – något at exportera?*

Jens Thorhauge

HOLLANDSK STUDIEBESØG

Afdelingsleder i det hollandske kulturministerium og ansvarlig for folkebiblioteker, Marcel Eijffinger, var to uger i juni på udvekslings- og studiebesøg i Biblioteksstyrelsen med henblik på at gennemføre en sammenlignende analyse af hollandsk og dansk bibliotekspolitik. Et engelsk resumé af Eijffingers rapport kan ses på www.bs.dk/default.aspx?lang=en. I forbindelse med besøget gennemførte Biblioteksstyrelsen et seminar om hollandske erfaringer med markedsføring af biblioteker med deltagelse af Carin Klompen fra den hollandske biblioteksforening.

Jens Thorhauge

KNOWLEDGE EXCHANGE TENDER

Knowledge Exchange – som er et samarbejde mellem SURF, JISC, DFG og DEFF – udsendte i februar måned et "request for information". Dette er et EU-bud inden for licensområdet, og det resulterede i 22 bud fra forskellige udbydere. I slutningen af juni blev anden runde af dette EU-bud udsendt til 10 forlag.

Anden runde betød bl.a., at forlagene skulle tage stilling til en kontrakttekst med de krav og betingelser, der var opstillet, give pris på nationale aftaler for de fire lande, samt komme med en mulighed for en aftale, hvor kun enkelte institutioner tilmelder sig, men hvor flere kan tilmelde sig efterfølgende.

Ved fristens udløb havde ni ud af de ti forlag indsendt deres bud på bl.a. nationale aftaler i de fire lande.

Holland, England, Tyskland og Danmark skal nu i gang med de nationale udvælgelser mellem disse ni bud. Efterfølgende vil repræsentanter fra de fire lande samles og lave en samlet vurdering af, hvilke produkter der skal udbydes til medlemslandene.

Denne vurdering vil finde sted i slutningen af september måned 2007, herefter vil den normale procedure for indgåelse af aftaler i de enkelte lande træde i kraft.

Anette Schneider

BESTYRELSESMØDE I KNOWLEDGE EXCHANGE

Der blev holdt bestyrelsesmøde i Knowledge Exchange den 1. juni 2007 i London hos JISC. Mødet omhandlede status for aktiviteter og økonomi, sammenlignende strategianalyse af de fire partners strategier, kommunikation samt evaluering af Knowledge Exchange herunder mulige ændringer af organisationsstrukturen. Evalueringen er specielt interes-

sant, idet dens resultater danner grundlag for beslutninger om Knowledge Exchange's mulige videreførelse ud over de aftalte tre år.

I bestyrelsen sidder Bo Öhrström fra Biblioteksstyrelsen og Svend Larsen fra Statsbiblioteket som repræsentant for DEFF. Gert Bechlund, Copenhagen Business School, er formand.

Bo Öhrström

ALA, LC, OCLC M.V. JUNI 2007

I perioden den 19. til den 30. juni 2007 var undertegnede i USA. Udgangspunktet var deltagelse i American Library Association – ALA's årsmøde. Desuden besøgte undertegnede Library of Congress, National Institute of Standards and Technology (NIST) samt OCLC, som er den største biblioteksorganisation i USA med databaser, fælleskatalog og fjernlån. Endvidere deltog undertegnede i et møde i ISO TC46/ SC4/WG10 Holdings format og havde møde med OCLC PICA om muligheden for at danske bibliotekers beholdning indgår i WorldCat.

På mødet i WG10 Holdings format blev arbejdet med et nyt format for beholdningsdata afsluttet. Det er sikret, at vi i Danmark også kan bruge denne kommende standard til beholdningsopslag, som det gøres i dag med Z39.50 Holdings schema.

ALA's årsmøde indeholder hundredvis af møder, og undertegnede deltog i møder om it og katalogisering samt i den tilknyttede udstilling, som er den mest omfattende også på teknologiområdet.

Leif Andresen

DC-2007

Undertegnede har deltaget i DC-2007 International Conference of Dublin Core and Metadata Applications i Singapore i dagene den 27. til den 31. august 2007, hvor temaet var 'Application Profiles: Theory and Practice'. DC-2007 samlede mere end 180 deltagere fra 29 lande. Ef-

terfølgende deltog undertegnede i DCMI's årlige Advisory Board's møde den 1. september 2007. DCMI er på vej til de sidste skridt i en frigørelse fra OCLC og bliver nu selvstændig juridisk enhed placeret i Singapore.

Leif Andresen

RFID

Det andet møde i ISO TC46/SC4/WG11 RFID in libraries afholdes den 21. september 2007 i London. Hovedpunktet er en afgørelse om, hvilken model der skal anvendes for kodning på taggen i en international standard. Undertegnede deltog som convenor for WG11 i mødet.

Leif Andresen

NYT OM NORDBIB

Nordbib har netop udgivet publikationen *Open Access in the Nordic Countries* skrevet af Turid Hedlund og Ingegerd Rabow på opdrag af Nordbib. Rapporten er et af de første resultater under Nordbib programmet, Work Package 1-Policy and Visibility.

Som omtalt i *Nyt fra Biblioteksstyrelsen 2., 2007*, afholdt Nordbib i samarbejde med NOP-H/S en policykabende workshop den 23.-24. april i Helsingør. Workshopens deltagere – 80 nordiske nøglepersoner fra ministerier, forskningsstyrelser og fonde, forskningsinstitutioner, universiteter og biblioteker – mødtes for at diskutere udvalgte problemstillinger om Open Access baseret på denne State of the Art rapport. Resultaterne fra gruppediskussionerne er sammenskrevet og de væsentligste anbefalinger til Nordbib uddraget. Publikationen indeholder således:

- Part 1 - en State of the Art analyse omkring Open Access situationen i Norden, som dannede grundlaget for workshopens program og diskussioner
- Part 2 - som er resultatet af gruppediskussionerne.

I løbet af efteråret vil rapporten og dens anbefalinger danne grundlaget for Nordbib styregruppens videre arbejde om Nordbib programmets anbefalinger og kommende initiativer på såvel nordisk som nationalt niveau. Nordbib ønsker hermed at kunne medvirke til at vejlede, informere og skabe dialog om OA og de konsekvenser, transmissionen til digital forskningskommunikation medfører for såvel biblioteker, forskere, forskningsråd og fonde samt forlag.

Open Access in the Nordic Countries kan downloades fra www.nordbib.net eller bestilles ved henvendelse til Nordbib sekretariatet på nordbib@bs.dk.

Hanne Marie Kværndrup

IFLA KONFERENCE 2007

Årets IFLA-konference i Durban i Sydafrika havde det brede og lidet nye tema, *Libraries for the future: Progress, Development & Partnerships*, men når emnet bliver konkret, er det jo dét, vi og de fleste andre biblioteksfolk beskæftiger os med.

Konferencen tager altid på en særlig måde farve af det land, der har værtskabet, og i Sydafrika er der i den grad fokus på "healing of the divided society" efter afskaffelsen af årtiers apartheidpolitik og indførelsen af demokrati i 1994. Biblioteker bruges offensivt i udviklingsprocessen. I provinsen Kwa Zulu Natal, hvor Durban ligger, er der bygget 46 nye biblioteker siden 1994. Biblioteket ses som "a safe place for being, learning, studying".

Konferencens største oplevelse var mødet med højesteretsdommer Albie Sachs, der var keynote-speaker ved åbningen. Han er en af de hvide veteraner i frihedskampen (enarmet og enøjet efter mordattentat fra apartheid-Sydafrikas efterretningstjeneste), og han fortalte om, hvordan han bl.a. blev indespærret i isolati-

onsfængsel efter '90-dages loven'. Lige før han blev vanvittig, fik han lov at få bøger, og "the unknown librarian saved me", sagde han. Før det prøvede han at overleve ved at strukturere sit vidensunivers og memorere del-staterne i USA etc. Sachs sluttede af med at vise billeder fra det fantastiske bibliotek, han har været ansvarlig for at indrette i højesteret, der nu ligger i det gamle fængsel i Johannesburg – et meget stærkt symbolsk tiltag. Sachs talte også om betydningen af "den uofficielle viden" – især når den officielle er falsk.

IFLA-konferencen er en mulighed for at vurdere, hvad der er dominerende trends i biblioteksudviklingen. Ikke overraskende er nye ydelser, library 2.0, udvikling af katalog, marketing og ændring af biblioteksrummet centrale emner.

De stærkeste historier kommer fra de udviklingsområder, hvor bibliotekerne allierer sig med lokale partnere og på grundlag af ny viden er med til at ændre lokale dyrkningsmetoder i landbruget i Kina, etablere solcelleenergi-drevne computere, centre på omkringsejlede biblioteker i Bangladesh – og omtalt i samme session: Community centre, der hjælper med integration m.v. i Gellerup, Århus.

Direkte inspirerende for os er den amerikanske biblioteksforenings marketing-kampagne '@your library', der er baseret på præcis de samme overvejelser, som Biblioteksstyrelsens marketingtænkning, men de er meget længere i realiseringen.

World Library and Information Congress: 73rd IFLA General Conference and Council 'Libraries for the future: Progress, Development and Partnerships' 19-23 August 2007, Durban, South Africa.
<http://www.ifla.org/IV/ifla73/Programme2007.htm>

Jens Thorhauge

Folke- og Forskningsbiblioteksstatistik 2006 med nøgletal om folke- og forskningsbiblioteker. Publikationen er tilgængelig på www.bs.dk, hvor den også kan bestilles i trykt form – kr. 200 inkl. moms.

Biblioteksårbog 2006 med overblik over vigtige aktiviteter og milepæle i 2006. Publikationen er tilgængelig på www.bs.dk, hvor den også kan bestilles i trykt form – kr. 200 inkl. moms.

Danish Library Statistics 2006 med udvalgte nøgletal for folke- og forskningsbiblioteker. Publikationen er tilgængelig på www.bs.dk.

Forfattere i gymnasiet - den ottende publikation i Læselyst Kampagnen. Der er fokus på, hvordan unges læselyst kan styrkes, og på hvordan litteraturundervisningen i gymnasiet kan fornys. Publikationen er tilgængelig på www.læselyst.nu.

Lektiecaféer: Et springbræt til en bedre skolegang. Publikationen er udgivet af Biblioteksstyrelsen, Kommunernes Sko-

lebiblioteksforening samt Statsbiblioteket/BiblioteksCenter for Integration. Udviklingspuljen for Folke- og Skolebiblioteker samt *Brug for alle unge*-kampagnen under Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har givet støtte til udgivelsen. Formålet er dels at orientere om, dels at give konkret inspiration til oprettelse af lektiecaféer på biblioteker og skoler. Publikationen udsendes til alle relevante biblioteker primo oktober. Den kan hentes elektronisk via www.bs.dk eller www.ksbf.dk. I trykt form via bs@bs.dk eller ksbf@ksbf.dk.

Scandinavian Public Library Quarterly 2, 2007 er udsendt. Temaet er denne gang "Social inclusion" og en række cases fra biblioteker og særlige samarbejder i Norden belyser emnet. www.splq.info.

Cand.jur. *Susanne Mahler* er ansat som kontorchef i Tilskudsafdelingen fra den 15. august 2007.

Konsulent *Anja Otterstrøm*, Udviklingsafdelingen (R&U), fratræder med udgangen af september 2007.

Regnskabschef *Iben Meinertsen*, Ledelsessekretariatet, fratræder med udgangen af september 2007.

Student *Lene Østergaard Hansen* er ansat i Udviklingsafdelingen (R&U) fra den 11. juni 2007.

Student *Stine Dam* er ansat i sekretariatet for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek fra den 1. juli 2007.

Student *Katrine L. Jørgensen* er ansat i sekretariatet for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek fra den 1. juli 2007.

Student *Signe Wej Jensen*, sekretariatet for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, fratræder med udgangen af august 2007.

Student *Ulla Bang-Nielsen*, sekretariatet for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, fratræder med udgangen af september 2007.

Afsender
Biblioteksstyrelsen
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V.

